

GROEIEND VERZAMELAARSLEGIOEN IN BAN VAN OUDE MUNT

Dit weekeinde wordt in het Congresgebouw in Den Haag de grootste muntenmanifestatie gehouden die ooit in Nederland is georganiseerd. Een massale toeloop dus van verzamelaars van rijders, snaphanen, langrokken, vuurijzers, dukaten en florijnen; ofwel van het slijk der aarde. Vergaren van oude munten is een snel groeiende hobby van nu al honderdduizenden Nederlanders. Een aantal deskundigen doet daarover in bijgaande beschouwing een flinke duit in het zakje...

DE DUIDELIJKE TAAL VAN EEN EERLIJKE KNAAK

door MARTIN MENSING

Landhouwer Piet Christiaan uit het Zeeuwse Serooskerke is niet meer de opgewekte man van twintig jaar geleden! Toen vond hij samen met zijn knecht in een groentetuintje een schat aan oude munten, waarmee hij zijn dorp een duurzame bekendheid en zijn gezin met acht kinderen het uitzicht op een onbezorgde toekomst verschafte.

Is het daar ook inderdaad van gekomen?

De geluksvogel van destijds concludeert deze week wat meewarig: „Helemaal niet! Het geld heeft ons uiteindelijk toch niet gelukkiger gemaakt.“

In de gezegende dagen van 1966 deed Christiaan na z'n opzienbarende vondst z'n landbouwbedrijfs aan de kant en kocht met zijn deel van de opbrengst van de schat een aantal rijpaarden. Dat bracht aanvankelijk wel enige verlichting, maar vooral de laatste jaren is er maar heel weinig vraag naar rijpaarden geweest en daarmee zakte Christiaan financieel terug naar het bescheiden niveau van twintig jaar geleden.

Achteraf dus had de vondst voor hem helemaal niet ge...

...CONVERSEREN IN EEN SOORT GEHEIMTAAL

hoeven en was hetgen hij in die turbulente tijd naar boven haalde inderdaad niet meer dan het slijk der aarde...

Hij zegt deze week wat somberjes: „Het heeft een heleboel heisa gegeven, maar ons leven is er uiteindelijk niet echt beter op geworden. H' heeft mij wel geleerd den te zijn met wat je hebt en niet te proberen hoger te grijpen dan de arm lang is.“

Aan de munten heeft Christiaan dus weinig geïnteresseerd, maar voor honderdduizenden verzamelaars in Nederland vormen oude munten wel degelijk een onuitputtelijke bron van vreugde. Dit weekeinde trekken de muntfanaten massaal op naar het Congresgebouw in Den Haag voor een grote manifestatie, die de snel groeiende belangstelling voor oude munten weerspiegelt.

Een van de organisatoren, de Eindhovenenaar Karel de Geus zegt: „Steeds meer mensen raken in de ban van

oude munten. Ze vertolken een stukje geschiedenis en van de munten als betaalmiddel gaat nu eenmaal een magische kracht uit. Soms is een heel klein stukje metaal toereikend om heel grote dingen te kopen. Dat spreekt tot de verbeelding.“

Zelf is Karel de Geus enkele jaren geleden zo hevig door de zilverlingen beroerd, dat hij er zijn goede baan als inkoop van groente en fruit aan gaf om zich geheel aan de „numismatiek“ te wijden. Sindsdien zit hij dagelijks in een piepklein winkeltje in Eindhoven, waar de verzamelaars in- en uitlopen en met hem in een soort geheimtaal converseren. Heel welgestelden, maar ook de kleine man, die aan het verzamelen wel degelijk vreugde kan beleven.

Karel de Geus: „De lol zit niet alleen in het aankopen van dure stukken. Het aanleggen bijvoorbeeld van bepaalde series kan heel erg leuk zijn en hoeft niet per se veel te kosten. Een verzamelaar moet een goede speurneus zijn, altijd attent om de ontbrekende schakeltjes in de reeks te vinden.“

De belangstelling voor oude munten is beduidend aangewakkerd door enkele grote vondsten, waarvan die in Serooskerke de kroon spande.

De Geus: „Maar, ook de recente troonwisseling heeft, zoals gebruikelijk, voor een grote stimulans gezorgd. De wet schrijft voor dat de munt de afbeelding van het regerend staatshoofd moet dragen en dat betekende dus enkele jaren geleden het einde van het tijdperk „Juliana“ en de komst van de Beatrix-munten. Zo fraai trouwens als de nieuwe bankbiljetten zijn geworden, zo armeterig zijn volgens de talrijke kenners en

DEN HAAG, zaterdag

Dr. Arent Pol, 49 jaar, is staat vrijwel elke vervalsing te onderkennen.“

DE MEEST VERVALSTE NEDERLANDSE MUNTEN

- 1 Rijksdaalder 1863 met beelddenaar Willem III. Aangemaakt 50.652, cat. waarde ± f. 5.000.
- 2 Rijksdaalder 1898 met beelddenaar Wilhelmina. Aangemaakt 100.000, cat. waarde ± f. 1.500.
- 3 Gouden vijfje 1912. Beelddenaar Wilhelmina. Aangemaakt 1.000.000, cat. waarde ± f. 500.
- 4 Gouden tientje 1897. Beelddenaar Wilhelmina (hangend haar). Aangemaakt 453.606, cat. waarde ± f. 450.

Munten afgebeeld op ware grootte.

liefhebbers de nieuwe Nederlandse munten uitgevallend. Fantasieloos en schimmig en dat is vooral jammer omdat een munt iets van de volks aard weerspiegelt en, zo nuchter en vlak als de huidige munten suggereren, zijn we in Nederland toch ook niet. In dat opzicht spraken de eerlij-

...MEERDERE EXEMPLAREN IN EEN OUDE KOUS

ke zilveren knaaken van destijds duidelijke taal: klinkende munt, waar je huovast aan had en die het fijne gevoel gaf dat je inderdaad Geld op zak had.“

Hoewel Karel de Geus van zijn handel moet bestaan, heeft hij niet zelden grote moeite om bepaalde munten („van uitzonderlijke schoonheid of heel zeldzame“) van de hand te doen. De verzame-

■ Boven: de Rijksdaalder 1932 met beelddenaar Wilhelmina (grof haar). Cataloguswaarde ± f. 800.
■ Karel de Geus, organisator van de muntenmanifestatie in Den Haag, werd enkele jaren geleden zo hevig door de zilverlingen beroerd, dat hij zijn goede baan als inkoop van groente en fruit er aan gaf.

Bron: KONINKLIJK PENNINGKABINET

laar in hem leeft wel onverminderd voort in de melkbussen met muntjes van één cent, die hij in de afgelopen jaren heeft vergaard.

Hij zegt: „Een aardigheidje en misschien brengen ze — voor papa's kleine meld — over vijftig jaar wat meer op.“

In die Rijks Munt wordt sinds jaar en dag ieder vaderlands muntje nog steeds voorzien van een exclusief merkje van de baas van de fabriek,

ofwel de rijksmuntmeester. Sedert 1980 is dat de 44-jarige ir. Jan de Jong uit het Gelderse Wychen.

Sinds 1816 is iedere Nederlandse munt voorzien van het „muntmeestersteken“, dat in de loop der jaren varieerde van een fakkel, lelie, palmtak tot hellebaard. In de eerste naoorlogse jaren koos muntmeester dr. J. W. A. van Hengel (1945-1969) in relatie tot zijn naam voor het teken van de vis en dr. ir. M. van den Brandhof (1969-1979) koos om dezelfde reden voor het teken van de haan.

Sedert 1980 zijn de Nederlandse munten voorzien van een hamer en aambeeld, verzinsel van ir. Jan de Jong. In de Rijks Munt in Utrecht zegt hij daarover: „Van huis uit ben ik specialist in de bewerking van metalen. Het symbool daarvan is hamer en

Das Unbehagen am Recht

Iedereen in hun omgeving had het geweten. De familie, de bureu, de vrienden en kennissen. Dat Hein haar had getreiterd, gesard en geknecht. Lenie's geest uitgezogen. Jarenlang reeds. Niemand had zich ermee willen bemoeien. Niemand een hand uitgestoken.

Nou ja, zij was zijn maitresse, niet zijn vrouw. Dat Hein haar bont en blauw sloeg, zo zijn reden wel hebben, wisten de vriendinnen te vertellen. Lenie had in elk geval te veel pretenties. Konden zij zich als getrouwde vrouwen zelfs niet veroorloven.

Hun mannen wierpen graag een blik op de bevallige, donkerharige Lenie en waren jaloers op Hein. Die wist hoe je met vrouwen moest omgaan. En vooral degenen die bij haar een blauwje hadden gelopen — „bij zo een kun je 't toch altijd eens proberen“ — zongen mee in het koor van laster en roddel. Ze hadden het meteen al geweten. Die vrouw was niet alleen gescheiden, ze had, wat je noemt, een verleden. Werd er niet verteld over haar vele affaires van voor zij Hein had leren kennen. De mare ging zelfs dat zij daarbij

nog lesbisch was óók. Dat de tengere, fijmbsnaarde Lenie

„Een klein stukje metaal om grote dingen van te kopen, dat spreekt tot de verbeelding“

aambeeld en in de Rijks Munt wordt bij het vervaardigen van munten aan metaalbewerking gedaan. Het symbool is bovendien nooit eerder gebruikt en het is zo neutraal dat niemand er enige aanstoot aan kan nemen. Ook politiek ligt dit muntmeestersteken niet gevoelig en het komt daarmee in de categorie van bijvoorbeeld het zeepaardje, de druiventros en de lelie, waar vroeger muntmeesters van kroegen.“

Met het drombeeld voor ogen van grote muntvondsten maken steeds meer Nederlanders, toegerust met gevoelige detectors, jacht op verborgen schatten en niet zelden met succes. Dr. Arent Pol, van het Koninklijk Penningkabinet (het muntmuseum) in Den Haag zegt: „Talrijke omvangrijke muntvondsten uit de afgelopen jaren hebben bewezen dat de jacht op bodemschaten wel degelijk resultaat kan hebben. De omstreken van Utrecht, Zwammerdam, Nijmegen, Wijk bij Duurstede, Maastricht en Heerlen hebben in dit opzicht intussen enige reputatie. Bij een muntvondst geldt de regel dat de helft toekomt aan de vinder en de andere helft aan de eigenaar van de grond waar de vondst is gedaan, en behalve in Serooskerke, waar voor ruim een half miljoen

ven, dan was het wachten op een gelukkige vinder.“

Steeds vaker echter ook bedienden liefhebbers en malafide handelaren die zo'n moment niet kunnen afwachten, zich van vervalsingen, die met gebruik van moderne materialen en technieken vaak van uitzonderlijke kwaliteit zijn.

„Niettemin,“ zegt Arent Pol, „zijn we in staat vrijwel iedere vervalsing te onderkennen.“

Ter wille van de bezoekers is het Penningkabinet (net als de Rijks Munt) dit weekeinde op de manifestatie aanwezig om munten van bezoekers te analyseren.

Ten aanzien van de vervalsingen zegt Arent Pol: „Er zijn diverse technieken om oude munten na te maken, maar hoe geraffineerd de vervalers ook te werk gaan, iedere manier levert een oneffenheid op waaraan een onervaren liefhebber kan herkennen. Of de beelddenaar verliest aan scherpte, het oppervlak is minder glad, er zijn vijlsproden danwel gietputjes, of de beschadigingen aan het origineel zijn meegekopieerd. In het Penningkabinet beschikken we over microscopen waarmee de laatste twijfel kan worden weggenomen. Bovendien hebben we in onze vrijwel complete verzameling altijd originele munten die ter vergelijking kunnen dienen. Het wereldje van tophandelaren is zo klein, dat over echt dure stukken (van f 50.000 tot f 100.000) snel overleg mogelijk is.“

Groter gevare schuilt er voor de kleine, minder geroutineerde liefhebber, die verblind door zijn verzamelwoede er inderdaad wel voor een paar honderd gulden kan inlopen, en zeker natuurlijk de Nederlander die altijd op jacht is naar koopjes en tot zijn teleurstelling achteraf wel eens moet constateren dat een felbegeerde knaak, een beetje of een piek niet meer blijkt te zijn dan „een penningke van de weduwe.“

...STOPPEN GELD IN POTTEN IN DE TUIN

gulden aan munten werd gevonden, kwamen bijvoorbeeld enkele jaren geleden op een fietscrossbaan in Tegelen drieduizend zilveren rijksdaalders en bij het verbouwen in Raamsdonk 2300 zilveren munten tevoorschijn.

Vrijwel allemaal verborgen in de tijd dat er nog geen banken waren en grote sommen geld in potten in de tuin of tussen de fundamenten werden veilig gesteld tegen rovers en plunderaars. Verzuimde iemand voor zijn dood het geheim door te ge-